

นักวิชาการประสานเสียงประชาชน แก้หน้าท่วมยังยื่นอปท.ต้องเป็นแกนหลัก

|| แผนปฏิบัติการเพื่อจะให้กรุงเทพฯและพื้นที่ภาคกลางพ้นจากปัญหาน้ำท่วมในอนาคตยังเดินหน้าต่อไป ด้วยการกำหนดแผนของคณะกรรมการยุทธศาสตร์เพื่อการวางระบบการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ (กยท.) ที่กำหนดให้บางพื้นที่เป็นพื้นที่รับน้ำนอง แก้มลิง ซึ่งคงต้องกำหนดค่าชดเชยความเสียหายเดือดร้อนกันต่อไป

มหาวิทยาลัยมหิดลในฐานะที่ตั้งอยู่ในพื้นที่น้ำท่วม แต่จากการระดมทีมนักวิชาการอีกทั้งที่ตั้งของมหาวิทยาลัยมีคลองล้อมรอบ พื้นที่ของมหาวิทยาลัยจึงได้รับความเสียหายจากน้ำท่วมน้อยมาก เหตุการณ์ครั้งนี้จึงนำมาสู่การถอดบทเรียนเพื่อหาแนวทางวางแผนรับมือและป้องกันน้ำท่วมต่อไป โดยได้จัดอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในหัวข้อการบริหารจัดการเพื่อป้องกันภัยพิบัติทางธรรมชาติในอนาคต เมื่อเร็ว ๆ นี้ โดยได้ระดมนักวิชาการแต่ละด้าน อาทิ ด้านการเมืองการปกครอง ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น มาให้ข้อเสนอแนะแนวทาง

ดร.ทวิดา กมลเวชช อาจารย์คณะรัฐศาสตร์ มธจรรมศาสตร์ กล่าวถึงการบริหารจัดการในมิติการเมืองการปกครอง รูปแบบการบริหาร

จัดการน้ำในรูปการออกคำสั่งตั้ง ศปท. หรือแต่งตั้งบุคคลที่ไม่มีความรู้เรื่องน้ำมาบริหารจัดการน้ำไม่สามารถจัดการภัยพิบัติได้ ประสบการณ์และ

บทเรียนของการจัดการภัยพิบัติทั่วโลกจะ ไม่ใช้การแก้ปัญหาจากส่วนกลางโดยตรง แต่จะอาศัยความร่วมมือของการบริหารงานส่วนท้องถิ่น เมื่อ

ท้องถิ่นจัดการได้ ชุมชนเข้าใจภัยธรรมชาติจะไม่เป็นภัยพิบัติ หรือแม้แต่ประเทศญี่ปุ่นในเหตุการณ์สึนามิ การตัดสินใจเรื่องใดลงไปต้องมีแบบจำลองของพื้นที่ มีการระดมผู้เชี่ยวชาญเข้ามาแก้ปัญหา

“ตราบดีที่คนไทยได้รับวัฒนธรรมตะวันตกต้องแห้ง ตัวเปียกไม่เปียกไร แต่ของรอบกายของตัวเองต้องแห้ง ดังนั้นนโยบายที่มาจากรัฐก็ไม่มีประโยชน์อะไร”

ดร.ทวิดา กล่าวอีกว่า แต่ในเหตุการณ์น้ำท่วมครั้งนี้ได้เห็นตัวอย่างที่ดีของการบริหารจัดการน้ำท่วมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี ที่แก้ไขความขัดแย้งอย่างสำเร็จด้วยการเจรจาและให้ความช่วยเหลือพื้นที่ต้องรับน้ำแทนคนอีกหลายพื้นที่

ด้านศาสตราจารย์ปรีชา สวรรธมนบุบผา ผู้อำนวยการโครงการจัดตั้งสถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา ม.มหิดล กล่าวว่า บทเรียนที่ได้จากน้ำท่วมครั้งนี้ รัฐควรเปิดเผยข้อมูลเพื่อให้รู้ตัวในการเตรียมตัวรับมือกับน้ำ และกำหนดให้ภาคประชาชนชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำในท้องถิ่นของตัวเอง ขณะเดียวกันพื้นที่ต้องรับน้ำแทนชุมชนอื่น ๆ ภาครัฐต้องเข้าไปสร้างความเข้าใจและยื่นมือเข้าไปช่วยเหลือ และบอกเล่าข้อมูลที่เข้าใจง่าย อาทิ การบอกข้อมูลว่าระดับน้ำเป็นลูกบาศก์เมตร ชาวบ้านไม่เห็นภาพ แต่ได้รับเสียงสะท้อนจากชาวบ้านว่าถ้าบอกว่าปริมาณน้ำเป็นบิบ จะเข้าใจง่ายกว่า

“มีนักวิชาการกลุ่มหนึ่งเชื่อว่าภัยพิบัติเกิดจากน้ำมือมนุษย์เท่านั้น

เหตุผลที่นักวิชาการเชื่ออย่างนี้เพราะว่าภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นไม่เคยมีใครตั้งใจให้รัฐบาลกลางเป็นผู้รับผิดชอบ ต้องเป็นท้องถิ่นก่อนหากท้องถิ่นรับมือไม่ได้ เมื่อท้องถิ่นดูแลชุมชนปรับตัวได้ ภัยธรรมชาติจะไม่เป็นภัยพิบัติ ภัยพิบัติจะเกิดขึ้นเมื่อคนมีการจัดการแล้วทำไม่ได้” ดร.ทวิดา ให้มุมมองด้านภัยพิบัติ

ข้อมูลด้านการบริหารจัดการน้ำไหลขึ้นมามากมายภายหลังน้ำลด นักวิชาการแต่ละด้านได้นำความเสียหายต้อออกมาเป็นบทเรียน เพื่อให้เป็นแนวนโยบายในการบริหารจัดการน้ำในอนาคต สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยเสริมสุขภาพ (สสส.) แผนงานสร้างเสริมนโยบายสาธารณะที่ดี (นสส.) ได้เปิดเผย “รายงานผลแบบสำรวจความคิดเห็นประชาชน การจัดการอุทกภัยที่เกิดขึ้นในเขต กทม. และปริมณฑล ปี พ.ศ. 2554” โดย ศ.ดร. มิ่งสรรพ์ ขาวสอาด ผู้อำนวยการแผนงานสร้างเสริมนโยบายสาธารณะที่ดี กล่าวว่า การสำรวจความคิดเห็นประชาชนในการจัดการอุทกภัยในเขต กทม. และปริมณฑล ปี 2554 เพื่อนำไปสู่มาตรการและวิธีการจัดการน้ำท่วม และแนวทางจัดการปัญหาน้ำท่วมในอนาคต โดยได้สำรวจความคิดเห็นจากประชาชน 3,048 คน แบ่งเป็น กรุงเทพฯ 2,154 คน, จ.นนทบุรี 465

คน และ จ.ปทุมธานี 429 คน

พบว่าการเฝ้าระวังและเตือนภัยเป็นสิ่งที่กลุ่มตัวอย่างมีความรับรู้มากกว่า 50% มาตรการดูแลระหว่างน้ำท่วม มีความรับรู้ประมาณ 20-30% มาตรการเตรียมรับมือน้ำท่วม สำหรับความเห็นในเรื่องหน่วยงานที่ให้การดูแลประชาชน กลุ่มตัวอย่างในกรุงเทพฯ และนนทบุรี เห็นตรงกันว่าหน่วยงานทหารมีประสิทธิภาพในการดูแลประชาชนมากที่สุด ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างใน จ.ปทุมธานี มีความเห็นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) มีประสิทธิภาพในการดูแลประชาชนมากที่สุด ทั้งนี้ ประชาชนรับรู้ข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด กลุ่มตัวอย่างมากกว่า 55% เห็นว่าภาครัฐควรให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยตามหลักเกณฑ์ที่ว่า ผู้ที่ถูกน้ำท่วมมานานกว่าควรได้รับการสงเคราะห์มากกว่า

ศ.ดร.มิ่งสรรพ์ กล่าวว่า ข้อเสนอแนะจากการสำรวจ คือ 1. รัฐบาลให้ความสำคัญกับการสนับสนุน อปท. ให้มีบทบาทสูงในด้านการรับมือกับอุทกภัย ด้วยการสนับสนุนการเตรียมการป้องกันน้ำท่วมในระดับท้องถิ่นให้มากขึ้น 2. รัฐบาลควรให้ความรู้ความเข้าใจถึงความสำคัญในการป้องกันพื้นที่กรุงเทพฯ ชั้นในว่าไม่ใช่เป็นเรื่องของเศรษฐกิจ แต่เป็นเรื่องของการคุ้มครองชีวิตคน 5-6 ล้านคน 3. เพิ่มช่องทางกรรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับน้ำท่วมนอกจากโทรทัศน์ โดยเฉพาะพื้นที่ห่างไกล เช่น การส่งข้อความผ่านโทรศัพท์มือถือ หรือการสื่อสารโดยตรง เป็นต้น และ 4. สื่อมวลชนควรให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องมาตรการป้องกันน้ำท่วม โดยเฉพาะมาตรการที่ไม่ใช่สิ่งก่อสร้าง เช่น การควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดิน การออกข้อบัญญัติของ อปท. ในการควบคุมอาคารในเขตน้ำท่วมซ้ำซาก เน้นการสร้างความร่วมมือของคนในชุมชนเพื่อลดความขัดแย้ง นอกเหนือจากให้ความสำคัญเรื่องสิ่งก่อสร้าง.